

Söz Almadan Konuşma Davranışının Sınıf Yönetimine Etkilerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi

Ersin Çopur¹, Duygu Eroğlu Çopur²

DOI 10.5281/zenodo.5723919

Öz

Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından izin almadan konuşma davranışının sınıf yönetimine etkilerinin neler olduğunu belirlemek, öğretmene ve diğer öğrencilere etkilerini ortaya çıkarmak ve bu davranışın engellenmesi için öğretmenlerin geliştirdikleri çözüm yollarını saptamaktır. Araştırmanın çalışma grubunu Mersin İli, Tarsus İlçesinde görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Cinsiyet, kıdem, okutulan sınıf açısından farklı özelliklere sahip olan 10 (4 kadın ve 6 erkek) öğretmenle çalışılmıştır. Bu çalışmada Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın verileri görüşme yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Görüşme formundan önce kişisel bilgi formu öğretmenler tarafından doldurulmuş, sonrasında görüşmeler kaydedilmiştir. Araştırmanın verilerinin çözümlenmesi betimsel analiz tekniğine uygun yapılmıştır. Öğretmenlerin izin almadan konuşma davranışına karşı başvurdukları çözüm yolları arasında, görmezden gelme, uyarıda bulunma, aile görüşmesi gibi çözüm önerileri yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, davranış, sınıf yönetimi.

1 Doktora, Millî Eğitim Bakanlığı, e.copur33@hotmail.com

2 Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, dygrgl@hotmail.com

Investigation of Teachers' Views on the Effects of Talking Without Permission on Classroom Management

Abstract

The aim of this study is to determine the effects of speaking behavior without permission on classroom management, to reveal its effects on teachers and other students, and to determine the solutions developed by teachers to prevent this behavior. The study group of the research consists of classroom teachers working in Mersin Province, Tarsus District. 10 teachers (4 female and 6 male) who have different characteristics in terms of gender, seniority and class taught were studied. In this research, case study design, one of the qualitative research methods, was used. The data of the research were collected using the interview method. Before the interview form, the personal information form was filled by the teachers, and then the interviews were recorded. The analysis of the data of the research was carried out in accordance with the descriptive analysis technique. Among the solutions that teachers resort to against the behavior of speaking without permission, there are solutions such as ignoring, warning, and family interviews.

Keywords: *Student, behavior, classroom management.*

Giriş

Okullar toplumun her kesiminden öğrencilerin eğitim gördüğü kurumlardır. Bu öğrencilerin, kültürleri, sosyoekonomik düzeyleri, ihtiyaçları, alışkanlıkları farklılık gösterebilmekle birlikte tüm bu farklılıkların ortak bir zeminde birleşebildiği ender alanlardan birisi okullardır. Bu farklılıklardan doğabilecek sorunlar okulların en önemli gerçeklerindedir (Türnüklü, 2006). Bu durum eğitim sisteminde en sık tartışılan konulardan birisidir. Öğretmenler ve araştırmacılar öğrencilere kazandırılacak davranışların neler olduğunu, istenmeyen davranışların nasıl önleneceğini ve bunun hangi yollarla yapılabileceğini uzun yıllardır araştırmaktadırlar (Külekcı Akyavuz, 2019).

Ülkeler ve içerisinde yaşayan bireyler kendini geliştirerek modern toplum seviyesine ulaşma amacı içerisindeyler. Bu gelişim sosyal hayatın yanında eğitim hayatının da güncellenmesini gerektirir. Bunun nedeni modern toplum olabilmenin, toplumu oluşturan bireylerin okul hayatında edindikleri kazanımlara bağlı olmasıdır. Okulların işlevi öğrencilerin eğitim aldıkları yer olması ile sınırlı değildir. Aynı zamanda farklı özelliklere sahip öğrencilerin her yönden gelişmelerini sağlamakla mükellef olan kurumlardır. Bu amaca ulaşmak ise okulların fiziksel donanımlarının en üst seviyeye çıkarılmasına, öğretmen ve ailelerin öğretme ve öğrenme sürecinde ortak hareket etmesine bağlıdır (Sadık, 2006).

Eğitim sürecinin sorunsuz ilerlemesi, öğrenme ortamının belirli bir disiplinle şekillenmesine bağlıdır. Öğretmenlerin sınıf yönetimi ve disiplinin oluşturulmasında yaşadığı eksiklikler sorunların artmasına sebep olmaktadır. Öğretmen sınıf içerisinde öğretim disiplini oluşturduğu düzeyde hedeflenen amaçlara ulaşabilir (Türnüklü, 2000, Ataman, 2000, Yalçınkaya, 2003, Çalık, 2003, Girmen, vd. 2006, Sadık, 2006, Pala, 2005).

Okulda eğitsel çabaları engelleyen her türlü davranış, istenmeyen davranış olarak adlandırılır (Başar, 2003). Sınıfta istenmeyen davranışlar öğrenme ve öğretme sürecini, zaman yönetimini ve sınıf yönetimini olumsuz etkilemektedir. Öğretmenin öğretim ortamını iyi düzenlenmesinde ve içeriği öğrencilere kazandırmasında sınıftaki istenmeyen davranışlar önemli derecede rol oynar. Öğretimin iyi bir

şekilde düzenlenmesini ve sürdürülmesi de sınıftaki istenmeyen davranışları etkiler (Çetin, 2013).

İstenmeyen davranışların çözümü veya azaltılmaya çalışılması sınıf öğretmenlerinin ve idarecilerin meşguliyet konularından biridir. Bu problemin çözümü için öncelikle problemlili davranışın tespit edilmesi, tanımlanması, nedenlerinin ortaya konulması ve etkili çözüm stratejilerinin belirlenip uygulanması gerekmektedir (Çankaya 2011).

İstenmeyen davranışları sınıflandırmada dört ölçüt kullanılmaktadır. Bu ölçütler; sergilenen istenmeyen davranış neticesinde, davranışı sergileyenin veya diğer öğrencilerin öğrenmesinin kesintiye uğraması, sınıftaki öğrenciler açısından güvenlik tehlikesi oluşturması, okul donatım malzemelerine veya diğer öğrencilerin eşyalarına zarar vermesi, öğrencilerin sosyalleşmesini engel olmasıdır (Korkmaz, 2002).

Öğrencilerin istenmeyen bir davranışı sergilemesinin altında farklı sebep olabilir. Bunlar sınıf içinden ya da sınıf dışından kaynaklı olabilir. Sınıf içinden kaynaklı sebepler, öğrenci özelliklerinden, sınıf yapısından, uygulanan eğitim programından, öğrencinin başarısından, öğretmenlerin sahip olduğu özelliklerden kaynaklanabilir. Sınıf dışı sebepler ise öğrencinin ailesinden, yaşam tarzından, ait olduğu kültürden, yaşadığı ortandan, okul yönetiminden, aile-okul ilişkilerinden vb. olabilir (Şentürk, 2010).

Öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları problemlerin belirlenmesi ve problemlere dair çözüm önerilerinin saptanması, eğitimin daha kaliteli ve verimli olması açısından büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle bu çalışmada istenmeyen öğrenci davranışlarından söz almadan konuşma davranışının sınıf yönetimine etkileri araştırılmıştır. Bu bağlamda, söz almadan konuşma davranışının sınıf yönetimine etkileri ve öğretmenlerin, söz almadan konuşma davranışına karşı hangi kısa, orta ve uzun vadeli müdahale yolları ile yaklaştıkları, bu araştırmanın problem durumunu teşkil etmektedir.

Problem Durumu

Öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları problemlerin belirlenmesi ve problemlere dair çözüm önerilerinin saptanması, eğitimin daha kaliteli ve verimli olması açısından büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle bu çalışmada istenmeyen öğrenci davranışlarından söz almadan konuşma davranışının sınıf yönetimine etkileri araştırılmıştır. Araştırmada "İlkokul öğrencilerinin söz almadan konuşma davranışlarının sınıf yönetime etkileri ve çözüm önerileri nelerdir?" sorusuna cevap aranmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Günümüz eğitim sisteminde okulun fiziksel ortamının iyileştirilmesinin, tüm problemlerin çözümü olabileceği düşünölmektedir. Fakat fiziksel ortamın iyileştirilmesinin sınıf içi problemlerin çözümüne çok fazla katkı sağlamadığı görölmektedir. Fiziksel ortamın iyileştirilmesinin yanında, sınıf yönetimini etkileyen istenmeyen öğrenci davranışlarının da çok yönlü araştırılıp, çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin, sınıfta karşılaştıkları söz almadan konuşma davranışının çözümüne dair önerilerini saptamak amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi

Sınıf yönetimini olumsuz etkileyen istenmeyen öğrenci davranışlarına dair yapılan çalışmalar incelendiğinde, çalışmaların ortak noktasının, istenmeyen davranışların bir bütün olarak incelendiğini görmekteyiz. Fakat söz almadan konuşma davranışı, hiperaktivite, saldırganlık, küfürlü konuşma vb. davranışların, ortaya çıkma sebepleri, sınıf yönetimini etkileme dereceleri ve çözüm yolları birbirinden çok farklıdır. Bu çalışmanın literatüre katkısı, istenmeyen davranışları bir bütün olarak değil, söz almadan konuşma davranışını tekil olarak ele almasıdır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Nitel veri toplama teknikleri ile ele alınan bu araştırmada, Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışmasında amaç belirli bir duruma ilişkin sonuçların ortaya çıkarılmasını sağlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Yapılan çalışmada ilkokul öğrencilerinin sergilediği söz almadan konuşma davranışı ve öğretmenlerin söz almadan konuşma davranışı ile başa çıkma yöntemlerini belirlemek amaçlandığı için çalışma durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler sahip olduğu belli düzeydeki standartlığı ve esnekliği nedeniyle, yazmaya ve doldurmaya dayalı testler ve anketlerdeki sınırlılığı ortadan kaldırması ve belirli bir konuda derinlemesine bilgi edinmeye yardımcı olması nedeniyle araştırmacılar tarafından sıklıkla tercih edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Çalışma Grubu

Araştırma grubu, Mersin ili, Tarsus İlçesinde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. Yaş, cinsiyet, kıdem, eğitim durumu ve okutulan sınıf seviyesi açısından farklı özelliklere sahip olan toplam 10 (4 kadın ve 6 erkek) öğretmenle çalışılmıştır. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemleri içinde yer alan, kolay ulaşılabilir durum örnekleme temel alınmıştır. Bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır. Bu yöntemde araştırmacı yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Tablo 1. Katılımcıların Bireysel Özelliklere Göre Dağılımı

Değişkenler		N	%
Yaş	20- 30 yaş	2	20
	31- 40 yaş	4	40
	41- 50 yaş	3	30
	51 yaş ve üzeri yaş	1	10
Cinsiyet	Kadın	4	40
	Erkek	6	60
Kıdem Yılı	1-9 yıl	2	20
	10-15 yıl	3	30
	16-20 yıl	3	30
	20 yıl ve üzeri	2	20
Eğitim Durumu	Lisans	8	80
	Yüksek Lisans	2	20
Okutulan Sınıf Seviyesi	1.sınıf	3	30
	2.sınıf	2	20
	3.sınıf	2	20
	4.sınıf	3	30

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya dört (%40) kadın ve altı (%60) erkek öğretmenin katıldığı görülmektedir. Öğretmenlerden ikisinin (%20) 20-30 yaş, dördünün (%40) 31-40 yaş, üçünün (% 30) 41-50 yaş ve birinin (%10) 51 yaş ve üzeri yaş aralığında yer almaktadır. Öğretmenlerden ikisi (%20) 1-9 yıllık, üçü (%30) 10-15 yıllık, üçü (%30) 16-20 yıllık ve ikisi (%20) 20 ve üzeri yıllık kıdeme sahiptir. Öğretmenlerin sekizi (%80) lisans ve ikisi (%20) yüksek lisans mezunudur. Ayrıca araştırmada yer alan öğretmenlerin üçü (%30) 1. Sınıf, ikisi (%20) 2. Sınıf, ikisi (%20) 3. Sınıf ve üçü (%30) 4. Sınıf seviyesine sahip sınıflarda çalışmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmaya ait veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanarak toplanmıştır. Görüşme formu taslağı için literatür taraması yapılmıştır. Daha sonra taslak oluşturulmuş ve taslak form uzman görüşüne

sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda görüşme formuna son şekli verilmiştir. Bu şekilde görüşme formunun güvenilirlik ve geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden “Görüşme Yöntemi” kullanılmıştır. Görüşme yöntemlerinden, yapılandırılmış görüşme tekniği ile veriler toplanmıştır.

Görüşme formu iki bölümden oluşmuş, ilk bölümde kişisel bilgi formu öğretmenler tarafından doldurulmuştur. İkinci bölümde görüşme soruları öğretmenler tarafından cevaplanmıştır. Yapılan görüşmeler akıllı telefon kullanılarak kaydedilmiştir.

Veri Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerinin çözümlenmesinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Betimsel analiz; verilerin olduğu gibi gösterildiği, betimlendiği, resmedildiği, anlatıldığı bir irdelemedir. Betimsel analizde ayrıntılı ve kurama dayalı bir ayrıştırma söz konusu değildir. Araştırmacı, araştırma sırasında sorduğu soruyu, araştırma raporlaştırılırken olduğu yazamaz. Yazarsa bu hata olur. Onun yerine soruyu bir başlık, kavram, bir cümle halinde yazmalıdır (Sönmez ve Alacapınar: 2013). Verilerin toplanmasının akabinde, görüşmelere ait ses kayıtları, araştırmacılar tarafından yazıya dökülmüş, daha sonra tema başlıkları oluşturulmuş ve verilerin çözümlenmesi yapılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bulguları dört ana başlık altında ele alınmıştır. İlk başlıkta “Sınıfta istenmeyen davranış türlerine ilişkin bulgular”, ikinci başlıkta “Söz almadan konuşma davranışının ortaya çıkardığı olumsuzluklara ilişkin bulgular”, üçüncü başlıkta “Söz almadan konuşma davranışının çözümü için uygulanan yöntemlere ilişkin bulgular” ve dördüncü başlıkta “Söz alarak konuşma alışkanlığını kazandırmaya yönelik paydaşlara önerilere ilişkin bulgular” aktarılmıştır.

Sınıfta İstenmeyen Davranış Türlerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hepsi sınıf yönetimini olumsuz etkileyen ve sınıfta istenmeyen davranışların öğrenciler tarafından sergilendiğini dile getirmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin hepsi sınıfta en sık karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışının “Söz almadan konuşma”

davranışı olduğunu söylemişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimini olumsuz etkileyen istenmeyen öğrenci davranışlarına verdikleri diğer örnekler arasında ise; “İzin almadan ayakta dolaşma” (Ö3, Ö7, Ö 10), “Öğrencilerin kural gözetmeden aklına gelen şeyleri yapması” (Ö1, Ö4, Ö5, Ö8, Ö10), “Birbirlerinin eşyalarını izinsiz almaları” (Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10), “Derse başladığında öğrencilerin kendi aralarında konuşmaları” (Ö2, Ö3, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10),,, “Sık sık tuvalete girme ihtiyacı” (Ö3, Ö5),, “Ders öncesi yapılması gereken hazırlıkların zamanında yapılmaması” (Ö1, Ö2, Ö4, Ö8), “Öğrencilerin birbirlerine uyguladıkları sözel ve fiziksel şiddet olayları” (Ö4, Ö7, Ö10), yer almaktadır.

Söz Almadan Konuşma Davranışının Ortaya Çıkardığı Olumsuzluklara İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan tüm sınıf öğretmenleri için, söz almadan konuşma davranışı, sınıf yönetimini olumsuz etkileyen rahatsız edici bir davranıştır. Bu davranışın rahatsız edici olmasının sebepleri arasında ise sınıf öğretmenleri aşağıdaki düşünceleri dile getirmiştir:

Bir öğrenci söz almadan konuşma davranışını sergilediğinde, diğer öğrenciler de bu davranışı gerçekleştirmek istemekte, bu durum da kargaşa ortamına yol açmaktadır (Ö3).

Söz almadan konuşma davranışı sınıfta çok fazla ses olmasına sebep oluyor ve bu durum, diğer istenmeyen davranışların ortaya çıkmasına da imkân sağlamış oluyor (Ö5).

Öğrenciler söz almadan konuşma davranışını sergilediklerinde motivasyonum düşüyor, dikkatim dağılıyor, diğer öğrenciler birbirini anlayamıyor ve dersin atmosferi ve akışı bozuluyor (Ö10).

Bu davranışın sergilendiği durumlarda öğretmenler tarafından yaşanan olumsuzluklar arasında gösterilen, öğretmenin motivasyonunun düşmesi, diğer öğrencilerin dikkatinin dağılması ve söylenenlerin anlaşılmaması, bu davranışın en rahatsız edici olduğu durumlardır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin düşüncelerinden yola çıkarak, söz almadan konuşma davranışının öğretmen ve öğrencilerin sağlıklı bir ders ortamında ders yapamadıkları, bu durumun da hedeflere ulaşmada bir takım sıkıntı ve aksaklıkların ortaya çıkmasına sebep olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, öğrencilerin söz almadan konuşma davranışının diğer öğrenciler açısından birtakım olumsuzlukları ortaya çıkardığını söylemişlerdir. Bu olumsuzluklar ile ilgili öğretmen görüşleri şu şekildedir:

Söz almadan konulma davranışı, söz almak için sırasını bekleyen öğrencilerin haklarının gasp edilmesine neden olmasına neden oluyor (Ö1).

Bu davranış, derslerde başarı gösterebilecek öğrencilerin başarı potansiyelini engellemektedir (Ö4).

Söz almadan konuşma davranışı, söz alarak konuşma alışkanlığı olan öğrencilerde, söz almadan konuşan bir arkadaşlarını gördüklerinde, dersle alakalı veya alakasız, bir şeyler söyleme isteği uyandırmaktadır (Ö7).

Söz almadan konuşan öğrenciler diğer öğrencilerin dikkatini dağıtıyor ve arkadaşım yapıyor, ben de yapayım mantığıyla, sınıfın tamamının davranışının bozulmasına neden oluyor (Ö8).

Öğrenme sadece bir veya birkaç öğrencinin öğrenmesiyle başarıya ulaşamaz. Hedef tüm öğrencinin başarıya ulaşmasıdır. Fakat söz almadan konuşma davranışı diğer öğrencilerin dikkatinin dağılmasına yol açar. Öğrencilerin birçoğunda konuşma hissi uyandırır. Bu durum da tüm öğrencilerin olumsuz yönde etkilenmesine sebep olur.

Söz almadan konuşma davranışının ortaya çıkma sebepleri arasında, araştırmaya katılan tüm sınıf öğretmenleri, ailesel faktörlerden şikâyet etmiştir. Ayrıca bu davranışın ortaya çıkma sebepleri arasında; “Öğretmenle ilgili olabileceği” (Ö1, Ö2, Ö5, Ö9), “Okuldaki kuralların çocuklar için gereksiz hissediliyor olması” (Ö1, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10), “Kuralların içselleştirilemiyor olması”(Ö3, Ö6), “Okulun sadece, gidilmesi gereken bir yer olarak görülmesi”(Ö9, Ö10), “Öğrencilerin evde yapamadıkları şeyleri okulda yapabileceklerini düşünmeleri” (Ö4, Ö7, Ö10), “Öğrencilerin, diğer arkadaşlarının yaptıkları her şeyi ben de yapabilirim diye düşünmeleri” (Ö2, Ö4, Ö5, Ö9, Ö10), “Öğrencinin kendini ön plana çıkarma çabası” (Ö1, Ö2, Ö4, Ö7, Ö9, Ö10), “Hiperaktivite” (Ö3, Ö4, Ö6, Ö8), “Anlatılan konunun öğrencinin ilgisini çekmiyor olması” (Ö6, Ö7), “1. Sınıfta öğrencinin söz alarak konuşma alışkanlığını kazanmamış olması” (Ö4, Ö9) gösterilmiştir.

Söz almadan konuşma davranışının ortaya çıkmasında birçok faktör vardır. Tüm öğretmenlerin ortak düşüncesi ailesel faktörün en büyük etkiye sahip olduğudur. Ailelerin bu konuda daha dikkatli olması gerekmektedir.

Söz Almadan Konuşma Davranışının Çözümü İçin Uygulanan Yöntemlere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan tüm sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin söz almadan konuşma davranışını engellemek için uyguladıkları bir yöntem, teknik

veya çözüm yolları vardır. Bu yöntemlere örnek olarak; “Kayıtsız kalma” (Ö3, Ö5, Ö9, Ö10), “İzinsiz konuşulmaması gerektiği yönünde sürekli uyarılarda bulunma” (Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9), “Söz almadan konuşma davranışı sergileyen öğrencilere karşı görmezden gelme” (Ö4, Ö7, Ö8), “Parmak kaldırıp söz almak isteyen öğrenciye söz vererek, söz almadan konuşan öğrenciye örnek teşkil etmesi sağlama” (Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10), “Aile ile iletişime geçerek, öğrenciye kendini değerli hissettirme” (Ö6, Ö10) şeklinde gösterilmiştir.

Söz Alarak Konuşma Alışkanlığını Kazandırmaya Yönelik Paydaşlara Önerilere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin söz almadan konuşma davranışını önlemek ve öğrencilere söz alarak ve sırasını bekleyerek konuşma alışkanlığı kazandırmak için kimin ne yapabileceği konusunda en az bir fikir ve önerisi vardır. Sınıf öğretmenlerinin bu konu ile ilgili önerileri şu şekildedir:

“Aileler, çocuklarına öğretmenlerini üzmemelerini, öğretmenin söylediklerinin yapılması gerektiğini tavsiye ve öğüt şeklinde sunabilirler. Bunu yapan ailelerin çocukları, uyum problemi yaşamadan kurallara daha çabuk uymayı öğrenebilirler” (Ö2).

“Söz almadan konuşma davranışının ortadan kaldırılması için veliler; çocuklarına olumlu davranışları, bir öğretmen gibi anlatmalı. Sınıfta nasıl hareket etmesi gerektiğini öğrenciye söylemeli. Öğretmenle iletişime geçerek, öğretmenin tavsiyeleri doğrultusunda hareket etmeli” (Ö3).

“Veliler; söz almadan konuşma davranışının olumsuz bir davranış olduğunu, söz almadan konuşulmaması gerektiğini, öğretmenin sözünün kesilememesi gerektiğini, diğer arkadaşlarını rahatsız etmemesi gerektiğini öğrenciye sık sık vurgulamalıdır. Veli ile öğretmen bu konuda birlikte hareket etmelidir” (Ö4).

“Öğrenciler söz almadan konuşan arkadaşlarına, söz alarak konuşması gerektiğini söyleyebilirler. Söz almadan konuşma davranışı sergileyen bir öğrencinin bu davranışını engellemek için, sınıftaki diğer öğrenciler, söz almadan konuşan arkadaşlarını, yaptığının yanlış bir davranış olduğu konusunda uyabilirler” (Ö7).

“Söz almadan konuşma davranışı toplumsal bir problemdir. Toplumumuzda iletişimsizlik sorunları çözememekte en büyük etkidir. Çünkü hep bir ağızdan konuşuyor, karşımızdakini dinlemiyoruz. Biz konuşurken de karşı taraf bizi dinlemiyor. Toplum olarak önce birbirimizi

dinlemeyi öğrenmeli, öğrencilere örnek teşkil etmeliyiz. Toplum olarak, bu konuda daha bilinçli ve düzenli hareket edersek, söz almadan konuşma davranışı ortadan kalkabilir” (Ö9).

“Rehber öğretmenler velilere seminer düzenleyerek, olumsuz davranışların sınıf yönetimine etkisini en aza indirmeye çalışabilirler. Bakanlığımız kamu spotları hazırlayarak olumlu ve olumsuz öğrenci davranışların neler olduğunu ve olumsuz davranışların nasıl olumlu davranışa çevrilebileceğini, video şeklinde televizyonlarda yayımlatabilir. Bakanlığımız bu konuda gerek öğretmene, gerekse ailelere eğitimler verebilir. Bu eğitimler bir saatlik seminerler şeklinde değil, aktif, faydalı, davranış kazandıracak şekilde olmalıdır. Uzmanlaşmış eğitim gönüllüleri okullara gönderilebilir. Öğretmenlere uygulamalı eğitim yaptırılabilir” (Ö10).

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden yola çıkarak sınıfta istenmeyen davranışların tümünün öğretim sürecine olumsuz etkisi olduğu görülmektedir. Özellikle söz almadan konuşma davranışının sıradan görünen ama öğrencilik hayatında ve ileriki yıllarda toplumsal hayatta birçok probleme yol açtığı aşikârdır. Bu istenmeyen davranışın çözümünde eğitim paydaşlarının el ele verip bu davranışın çözümü üzerine odaklanması gerekmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma sonucunda sınıf yönetimini olumsuz etkileyen öğrenci davranışlarından söz almadan konuşma davranışı, araştırmaya katılan tüm öğretmenler açısından rahatsız edici bir durumdur. Literatüre paralel olan bu sonuç doğrultusunda sınıf öğretmenlerinin sıklıkla bu sorunla karşılaştığı söylenebilir (Çetin, 2009; Çankaya 2011; Dalaman ve Medikoğlu, 2018; Kırbaş ve Atay, 2017; Külekçi Akyüz, 2019; Saygılı ve Gürşimşek, 2008).

Öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen davranışlarla ilgili çözüm önerileri şunlardır; ceza ve ödül verme (Sipahioğlu, 2008; Çankaya, 2011); görmemezlikten gelme (Sarıtaş, 2006; Çetin, 2013); velileri bilgilendirme (Keleş, 2010); uyarıda bulunmadır (Özel, Bayındır ve Özel, 2013). Bu sonuçlara paralel olarak, yapılan bu araştırmada da söz almadan konuşma davranışını önlemek için öğretmenlerin önerdikleri çözüm önerileri “Kayıtsız kalma”, “İzinsiz konuşulmaması gerektiği yönünde

sürekli uyarılarda bulunma”, “Söz almadan konuşma davranışı sergileyen öğrencilere karşı görmezden gelme”, “Parmak kaldırıp söz almak isteyen öğrenciye söz vererek, söz almadan konuşan öğrenciye örnek teşkil etmesi sağlama”, “Aile ile iletişime geçerek, öğrenciye kendini değerli hissettirme”, “Ceza yöntemi uygulama (Cezası ise, dersin sonuna kadar öğrenciye söz hakkı vermeme)” şeklinde sıralanmıştır.

Sınıf yönetimini olumsuz etkileyen istenmeyen öğrenci davranışlarından söz almadan konuşma davranışını ortadan kaldırmak için; söz almadan konuşma davranışını toplumsal bir problem olarak ele alıp, ilk önce toplumsal eğitimin gerçekleşmesi gerekmektedir. Öğrenci aileden ve çevreden öğrendiklerini sınıfta uygulama eğilimi içindedir. Bu nedenle bu sorunun önlenmesi için önce aile ve toplum eğitilmelidir.

Aileler, okulun, öğrencilerin zaman geçirdiği, anne ve babanın işlerini kolaylaştıran bir kurum olduğu düşüncesinden kurtulmalıdır. Okul ve öğretmen bir çocuğun geleceğini hazırlayan iki temel unsurdur. Bu önemden ötürü, aileler okulda uyulması gereken kuralları, öğretmenleriyle iletişime geçerek öğrenmeli, öğrencilerine bu kuralları aktarmalıdır.

Bu sorunun çözümü için birçok kişi ve kuruma iş düşmektedir. Sınıf öğretmenleri tek başına bu sorunu çözemez, sadece görülme sıklığını azaltabilir. Rehber öğretmenler gerek ailelere gerekse öğrencilere, söz alarak konuşmanın önemi hakkında seminerler verebilir.

Milli Eğitim Bakanlığı söz almadan konuşma davranışını engellemek adına öğretmenlere hizmet içi eğitimler verebilir. Ayrıca kamu spotları hazırlayarak, öğrencilerin çizgi filmler vasıtasıyla öğrenmelerini ve öğrendiklerinin kalıcı olmasını sağlayabilir.

Araştırmacılar ise sınıf yönetimini olumsuz etkileyen istenmeyen öğrenci davranışlarını bir bütün olarak değil, tek tek ele alarak araştırabilirler. Çünkü tüm bu davranışlar, ortaya çıkma sebepleri ve çözümleri açısından birbirlerinden farklıdır. İstenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili hem nicel hem de nitel araştırmalar yapılabilirler.

Buraya yorum/tartışma kısmı eklenmeli ve yukarıda verilen önerilere dikkat edilmelidir. Başlık sonuç da olabilir, tartışma ve sonuç da olabilir, her ikisi de kullanılabilir.

Kaynakça

Ataman, A. (2000). Sınıf İçinde Karşılaşılan Davranış Problemleri ve Bunlara Karşı Geliştirilen Önlemler, Küçükahmet, L. İçinde, *Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar* (s.171-191), Ankara: Nobel Yayınları.

Başar H. (2003). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

alık, T. (2003). *Sınıf Yönetimi*, Ankara: Nobel Yayıncılık.

ankaya, İ. (2011). Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla başa çıkma yolları. *Turkish Studies*, 6(2), 307-316.

etin, B. (2013). Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(1), 255-269.

Girmen, P., Anılan, H., şentürk, İ. ve Öztürk, A. (2006). Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına gösterdikleri tepkiler. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 235-244.

Gürşimşek, I. ve Saygılı, G. (2008). Sınıfta istenmeyen davranışlara ilişkin öğrenci görüşleri. *Dokuz Eylöl Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* 23, 152-159.

Keleş, Z. (2010). *İlköğretim okulları birinci kademe sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla baş etme yöntemleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kırbaş, ř.ve Atay, A. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde yaşadığı sorunlar ve çözüm önerileri. *Turkish Studies*, 12(28), 517-538.

Korkmaz, İ. (2002). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık

Külekçi Akyavuz, E. (2019). İlkokul öğrencilerinin sergiledikleri istenmeyen davranışlar. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 30-40.

Medikoğlu, O. ve Dalaman, O. (2018). Öğretmenlerinin derste karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara yönelik

çözüm stratejileriyle ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 20-32.

Özel, E., Bayındır, N. ve Özel, A. (2013). Sınıf öğretmenlerinin sınıfta otoriteyi sağlamada gösterdikleri tepkisel davranışlar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(18), 223-233.

PALA, A. (2005). Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye dönük disiplin modelleri. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13, 171-179.

Sadık, F. (2006). *Öğrencilerin İstenmeyen davranışları ve bu davranışlarla baş edilme stratejilerinin öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerine göre incelenmesi ve güvengen disiplin modeli temele alınarak uygulanan eğitim programının öğretmenlerin baş etme stratejilerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Sarıtaş, M. (2006). Öğretmen adaylarının değerlendirmelerine göre sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarını değiştirmek ve düzeltmek amacıyla yararlanılan stratejiler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 167-187.

Saygılı, G. ve Gürşimşek, I. (2008). Sınıfta istenmeyen davranışlara ilişkin öğrenci görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 152-159.

Sipahioğlu, E. (2008). *İlköğretim 1.kademesinde sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışları ve çözüm önerileri (Narludere Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Şentürk, E. (2010). *İlköğretim okullarında sınıf içinde gözlenen istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Türnüklü, A. (2000). Sınıf içi davranış yönetimi, *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 21, 141-152.

Türnüklü, A. (2006). *Onarıcı Disiplin*, Ankara: Ekinoks Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (10. baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Sönmez, V. ve Alacapınar, F. (2013). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.